

KJAK

Eitt dygdargott sjúkrahús í Føroyum – heldur enn trý vánalig

Annfinn Brekkstein

Býráðslimur í Tórs-havnar kommunu fyri Sambandsflokkin

Politiski myndugleikin í Føroyum hevur skyldu til at raðfesta soleiðis í sjúkrahúsvirkinum, at brúkarin ella sjúklingurin er í fokus- og ikki arbeidsplass og onnur lokal serhugamál.

Eitt tað mest ræðandi dømið um, har brúkarin ella næmingurin ikki varð settur í fokus, var plasingin av miðnáms-skúlanum í Hovi í Suðuroynni.

Plasingin av skúlanum var eitt úrslit av politiskum og lokalum klandri og nærmast persónligum seráhugamálum, sum næmingarnar máttu gjalda høga prísin fyri, við ikki at fáa atgongd til eitt sosialt nærumhvørvi, men skulu virka í einum hagaumhvørvi og ongamannalandi millum seyð og gæs- syrgiligt.

Í lútuni hava vit trý sjúkrahús í Føroyum til 48.599 íbúgv-ar, pr. 1. okt. 14, har tvey av teimum eru so mikið smá, at tey ikki kunnu loysa neyðugu ella vanligu uppgáurnar hjá einum nútímans sjúkrahúsi. Eisini er trupult ella ógjørligt hjá smáu sjúkrahúsum um at rekruttera kvalifiseraðar læknar og starvsfólk annars.

Tað er sostatt ein falskur tryggleiki at búa tætt við smá sjúkrahús - teimum vanta nevnliga førleikar, servitan, læknar og royndir, og tað kann fáa álvarsligar avleiðingar fyri sjúklingarnar. Tey fólk, sum ikki eru sjúk, vilja vanliga gjarna hava eitt

sjúkrahús tætt við har ein býr, meðan tey fólk, sum eru sjúk, gjarna vilja fara til eitt stað, hvar sjúkan kann viðgerast og tey gerast frísk.

Infrakervið í Føroyum við vegum og tunlum er útbyggt soleiðis, at 85% av íbúgvun-um eru bundnir saman við føstum sambandi – góðir vegir og akfør. Tí er grundarlag fyri at fremja rationaliseringar og skipa almenna geiran betri og biligari.

Skulu vit framhaldandi tryggja eitt kappingarført vælferðasamfelag, er neyðugt, at okkara landspolitikarar fara at tryggja Landssjúkrahúsinum betri karmar at virka undir.

Vit vita, at tá t.d. høgtíðir eru, verða deildirnar yvirbelagdar við sjúklingum, meðan starvsfólkanormeringarnar eru tær somu. Hetta hevur við sær, at sjúkrarøktarfrøðingar, læknar o.o. hava ov nógv at gera og hava ikki tíð til sjúklingin – aðalmálið við einum sjúkrahúsið má og skal vera “sjúklingurin í fokus”.

Tað er ein sannroynd, at smáu sjúkrahúsinu senda sjúklingarnar á Landssjúkrahúsið álikavæl. Tann neyðugi førleikin og kapasiteturin er ikki til staðar á smáu sjúkrahúsum, og yvirnormeringar eru til eitt nú sjúkrarøktarfrøðingar og læknar.

Hesar yvirnormeringar skuldu verði fluttar til Landssjúkrahúsið, so vit fáa eitt uppafgur betri Landssjúkrahús, har sjúklingurin er í fokus – og ikki eitt arbeidsplass, bara fyri at hava eitt arbeidsplass.

Tað er ikki minni enn ein vanlukka fyri tað føroyska heilsuverkið, at landsstýrismaðurin í Heilsumálum ikki hevur megnað at umleggja sjúkrahúsbygnaðin og leggja øll sjúkrahúsinu undir eina leiðslu. Aftur her verða óneyðuga nógvir pengar brúktir til leiðslu og enn einaferð kemur sjúklingurin ikki í fokus. Játtanirnar og pengarnir fara í ov stóran mun til fyrisiting á ovastu rókun-um, og náa ikki til sjúkling-

in, umframt risa íløgur til bygningar. Tað eigur at vera upp til eina nýggja sjúkrahúslaiðslu at finna út av heilsu- og viðgerðarfakliga, hvat fram-tíðar innihaldið og virkseimið eigur at verða á smáu sjúkrahúsum.

Vit útbúgva sjúkrarøktarfrøðingar her í Føroyum, og eksportera hesar, tí hesir ikki fáa nøktandi karmar, og vilja ikki smáu sjúkrahúsinu.

Útlærdir sjúkrarøktarfrøðingar standa og hyggja at, meðan seingjapláss verða niðurløgd, deildir stongdar vegna sparingar og skeivar politiskar raðfestingar.

Nú eiga okkara landspolitikarar at raðfesta rætt og seta sjúklingin í fokus og velja vælferðartænastur fram um berghol, asfalt og beton og snæverskygdan lokalpolitikk.

Vit hava eitt býráð í Havn, men vit hava í veruleikanum eisini eitt stórt bygdarráð, sum leiðir og stýrir landinum, nevnliga Løgtingið, har landspolitikkarar reka lokalpolitikk

Politikkur og fiskivinna

Thormund Johannesen

Skipsførari og skipsverkfrøðingur M.Sc.

Vit hava í Føroyum ringar royndir av politiskari uppiblanding í fiskivinnuna.

Veðhaldslógirnar frá 60'unum, Ráðfiskagrunnurin frá 70'unum og skipapakkarnir frá 80'unum vóru størsta orsøkin til stóra búskaparliga skræðlið í 90'unum.

Hóast ringu royndirnar, legði politiska skipanin tó miðskeiðis í 90'unum sína klammu hond yvir allan heimaflotan, og hevur síðani stýrt honum niður í smálutir gjøgnum eina sokallaða fiskidagaskipan.

Tíbetur komu víðgongdu politisku stillingarnar í lógina um vinnuligan fiskiskap ikki at fevna um langfaraskipini, hóast tey eru nevnd í lógini, og tey sluppu sostatt mest sum ótarnað at sigla sín egna sjógv, og hava sjálvi klárað at tillaga seg "på godt og ondt".

Hóast dúgliga bleiv rópt eftir politiskari uppiblanding, tá ið rækjuflotin stóð fyri hóttafalli, fekk hann tíbetur loyvi at sigla sín egna sjógv, meðan marknaðarkreftirnar eirindaleyst køvdu eitt skipið fyri og annað eftir, til einans 2 av 14 vóru eftir.

Nótaflotin, sum hinvegin hevur havt blíðan byr, er sloppin, leysur av darvandi politiskari uppiblanding, at mennast til stór og effektiv skip, sum at enda megnaðu at bjóða bæði EU, Norra og Íslandi av í kapping um norðurhavsins uppsjóvarríkidømi. Nakað, sum hevði verið heilt óhugsandi, um langfaraskipini høvdu fingið somu darvandi ásetingar sum heimaflotin undir fiskidagaskipanini, tí so høvdu vit óivað havt eitt nógv størri tal av munandi smærri og minni effektivum nótaskipum, sum ongan móguleika høvdu havt at bjóða EU og Norra av.

Verksmiðjutrolararnir í Barentshavinum hava tíbetur eisini havt móguleikan at tillaga seg skilagott eftir egnum krøvum uttan darvandi politiska uppiblanding.

Ílla er tó vordíð við heimaflotanum, tí har hevur Gud og hvør maður sína meining um hvussu hann skal drívast, og tað gongur neyvan mánadur í løgtinginum, at ikki

heimaflotin verður viðgjørður, fyri ikki at tala um, tá ið nærkast endanum av fiskidagaárinum, og fiskidagarnir skulu stillast av nýggjum. Tá hava vit 33 serfrøðingar í fiskivinnu, sum allir, hvør í sínum lagi, vita best hvussu fiskiskapurin á heimaleiðini skal skipast ella ikki skipast.

Ber til at sleppa undan slíkari drepani politiskari uppiblanding, og lata heimaflotan sigla sín egna sjógv?

Valla slepst heilt undan hesum ófiskiligu politikarunum, men tað ber tó til at ganga í eina ávisan boga uttan um teir, eins og útróðarmenn í gomlum døgum gingu sær langar umvegir til báts, fyri ikki at mæta konufólki, sum kundu oyðileggja teimum fiskieydnuna.

Eitt uppskot, har sleppast kann við minst móguligari politiskari uppiblanding, er hetta:

Ásetu mest loyvda veiðu fyri tosk hýsu og upsa á landleiðini, býti upp í kvotur, eins og gjørt verður, har langfaraskipini royna, og latið síðani fiskivinnuna sjálva finna út av, hvussu fiskast skal, uttan nakrar sum helst aðrar avmarkingar. Tí vinnan dugir best sjálv at finna út av flotasamanseting, reiðskapi, skipastødd, motorstødd, hagreiðing, sølu og harafturat eigur hon

at sleppa at fiska frítt á øllum leiðum.

Latið tað eisini standa skipunum frítt at fiska á gýttingarleiðum, tí tað er effektivt fiskari, og tað nýtist ongin onnur avmarking, um skipini halda seg til ásettar kvotur og harafturat ikki fiska ungfisk.

At tað ikki ber til at fiska eftir eini kvotaskipan undir Føroyum er nakað vrevl. Tað ber líka væl til sum aðrastaðni undir hesum treytum:

Kvotur verða lutaðar/seldar í mun til hvussu stovrnir eru fyri og við atlit at søguligum býti millum fiskasløg hjá teim einstøku skipunum

Skipini kunnu í ávisan mun sjálvi tillaga fiskiskapin, so tað gongur upp við kvotum

Við umsetilgheit kunnu kvotur býttast og seljast millum skip, so enn betur fæst at ganga upp

Ein ávis nøgd kann fiskast út yvir kvoturnar, men tó avroknast á serligan hátt, landi, heldur enn viðkomandi skipi, at frama

Tað er tí ongin treyt, at tú skal kunna fiska reint, fyri at kunna fiska undir eini kvotaskipan, tá ið tú nú hevur allar omanfyrenevndu stillingar-móguleikar.

At tað slett ikki bar til at fiska undir eini kvotaskipan í 1994, komst eina og aleina av, at toskakvoturnar vóru alt í

verðini ov smáar í mun til ta stóru nøgd av toski, sum tá bráðliga var at fáa. Og harafturat var tá ikki loyvt at taka fisk inn, sum tú ikki hevði kvotu til. Hann skuldi tveitast út aftur. Soleiðis verður ikki gjørt undir kvotaskipanum í dag. Alt skal takast til lands, og eg havi álit á, at fiskifrøðingar, og aðrir við, eru førir fyri at áseta kvotur, soleiðis at til ber at dríva fiskiskap.

Eg taki eisini fult undir við einum av okkara máttmiklastu politikarum, tá ið hann sigur: “At søgan lærir okkum, at fiskivinnan hevur tað best, tá ið politiska uppiblandingin er sum minst”.

Halda vit harafturímóti fram við eini fiskidagaskipan, verður tað framhaldandi embætisverkið og politikararnir, sum koma at gera av hvussu fiskiskapur undir Føroyum skal skipast, og úrslitið verður so hareftir. Og so er kjakið um tilfeingisgjald, útlendskan kapital og hvussu loyvi skulu lutast ella seljast í heimaflotanum óinteressant. Tí tað kann næstan vera líka mikið hvør fær hesi rættindini, tá ið tey litið og onki avkast geva.

Nei, lat okkum fyrst finna eina skipan, sum gera at fiskiskapur undir Føroyum lønar seg. Síðani kann tað vera áhugavert við tilfeingisgjaldi og hvør, ið fær rættindi til fiskiskap.

út á sítt lokalpláss til egnan persónligan vinning.

Tíðin er nú komin at menna víðari eitt framkomið og dygdargott Landsjúkrahús, har sjúklingurin er í fokus. Tíð, peningur og orka skal brúkast til dygdargóða sjúkraviðgerð, sjúklingunum og øllum Føroya fólki at gagni.

Hvar er botnurin fyri anstendigheit í KvF?

Bjarni Djurholm

løgtingsmaður og formaður í Løgtingsins mentanarnevnd

Í kvøld var so KvF aftur í andstøðuessinum. Hesaferð var tað so mamma løgmans, sum skuldi vera alibi'ið hjá miðlinum fyri at varpa ivasamt ljós á løgmann og harvið politikkin hjá landsstýrinum.

At hugsa sær, at miðilin kemur sær at fara á ellisheim at jagstra gamla gloymaska konu fyri at fáa myndir í kassan at stuðla uppundir fatanina hjá hjá miðlinum um samgonguna.

Henda gamla mamm-an royndi at sleppa undan tíðindamanninum. Men tað slapp hon ikki.

Tað kann ikki sigast annað enn ósmiligt og ikki minni óetiskt, at sokallaða fjórða statsvaldið uttan himpr soleiðis brúkar sítt veldi at senda sína partapolitisku áskoðan í hvønn skíggja í landinum.

Ikki tí, at hetta er nøkur nýggjheit, men í kvøld skavaði miðilin aftur tíðindabotnin.